

"A kako ću" – misli on – "kako ću ispitati i utvrditi da li sam na pravom putu? Kako ću poznati da ta misao nije zablude?!"

"Tako" – produžuje on da misli u sebi – "koja misao bude tako sveobuhvatna, tako privlačna, tako svetla, da mi tada pred njom i za nju bude bilo lako žrtvovati svoj mladi život, lako umreti".

Pa onda glasno reče: "Da, naći misao za koju bi bilo lako umreti!" Ne umreti samoubilački, no umreti radi ostvarenja te misli, boreći se za nju i njeno ostvarenje.

A sad slabost duha zavlada. Pa nema oduševljenja, ne leti se na krilima zanosa i vere. Smrzli se sokovi jednog naroda žarkog, pa svaki, kako izgleda, jedva snage da ima o sebi, o velikom sebi da misli.

Ko da misli o drugima? Ko da se žrtvuje za druge? Ko da oseti celinu? Ko da sebe potčini interesima njenim?

Samo o sebi svako misli. Velika i očajna slabost duha. A ja znam da tako biti i ostati ne može. Mora se smrznuta krv raskravit. Izvori zapečaćeni neviđene snage duhovne moraju biti raspečaćeni.

Vrednost jednog naroda jeste u pravoj srazmeri sa brojem junaka i pravih ljudi. Ukoliko je broj ljudi, sa pravim ljudskim osobinama, veći, narod je veći i bogatiji. Dobro je da narod ima ljude koji se brinu za dobre konje, dobre volove, dobre ovce, dobre petlove – ali narod treba uputiti i da dobre ljude podiže...

Najveća je opasnost za lađu jednu kad joj unište busolu. Neka svega na njoj ima u izobilju, neka joj strojevi breću od snage – a busola samo kad se pokvari na pučini, gde se samo nebo i voda pružaju do beskonačnosti, to za lađu najveću, često strašnu opasnost predstavlja. Izgubljena na pučini, put ne može naći, opasnosti ne može pobeći: olupina će postati.

Tako i sa narodima biva kad izgube duhovne osnove svoga života. Svi gubici će doći iza tog, danas tako neznatnog gubitka. Zdravlje će izgubiti, slobodu izgubiti, bogatstvo izgubiti, carstvo izgubiti, slavu i hvalu izgubiti. Lutaće životnim okeanom narod taj, sklanjaće se drugi narodi od njega i njegovog prijateljstva, kao što se brodovi, koje takva nesreća nije postigla, uklanjaju s puta olupini propale lađe.